

УДК 657.42:006

НЕСЕН О.В.,

студентка

ДВНЗ "КНЕУ ім. В. Гетьмана"

Факультет обліку та податкового менеджменту

3 курс 3 група

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА МСБО 16 ТА П(С)БО 7: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Підприємства будь-яких форм власності та розмірів потребують точного відображення в обліку однієї з найбільш важливих складових частин своїх активів — основних засобів. А у зв'язку з тим, що Україна інтегрується до світового співтовариства, вітчизняна практика бухгалтерського обліку має бути переглянута з позиції її відповідності міжнародним стандартам.

Проблемі обліку основних засобів за міжнародними стандартами фінансової звітності приділено значну увагу науковців, серед яких слід відмітити: Кафку С. М. [1], Коршикову Р. С. [3], Озеран А. В. [3], Пирець Н. М. [4], Побережну Н. М. [5], Псюк Ю. А. [4], Реку О. О. [1], Сас Л. С. [8], Шеленко Д. І. [8], Якубів В. М. [8], Яценко А. В. [5]. Проте враховуючи вагомий внесок зазначених вище науковців, більш глибокого дослідження потребує питання визначення шляхів адаптації міжнародних та національних стандартів з обліку основних засобів.

Облік основних засобів за національними стандартами регулюється П(С)БО 7 "Основні засоби", а за міжнародними — МСБО 16 "Основні засоби". Зважаючи на те, що П(С)БО 7 формувалось на основі МСБО 16, в даних нормативно-правових документах є певні спільні твердження. Проте в результаті їх аналізу та дослідження спостерігаються істотні відмінності, які потрібно враховувати в процесі обліку основних засобів.

Стосовно суттєвих розбіжностей, то в МСБО 16 не вказується, що є об'єктом основних засобів. У свою ж чергу, національним положенням передбачено, що об'єкт основних засобів може бути розділений на частини. Проте на практиці рідко трапляється, коли організація використовує даний метод з метою підвищення контролю.

Щодо класифікації основних засобів, то міжнародні стандарти поділяють основні засоби на такі групи: земля; земля та будівлі; машини та обладнання; кораблі; літаки; автомобілі; меблі та приладдя; офісне обладнання [2]. В той час як національні стандарти визнають 2 класи основних засобів – основні засоби та інші необоротні матеріальні активи.

Безумовно, амортизація основного засобу настає з того часу, коли його можна використати за призначенням. Міжнародні та національні стандарти відрізняються способами нарахування амортизації основних засобів. В обох нормативно-правових документах можна виокремити спільні методи нарахування амортизації, а саме: прямолінійний та виробничий. Але, крім цього, МСБО 16 виокремлює метод зменшення залишку, а П(С)БО 7 визначає ще 3 методи: зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний.

За П(С)БО 7 вартість землі не амортизується, на відміну від МСБО 16, за яким "у деяких випадках сама земля може мати обмежений термін корисної експлуатації, тоді її амортизують методом, який відображає вигоди, що мають бути отримані від неї" [2].

У національних стандартах в порівнянні з міжнародними детальніше визначено на основі яких витрат визначається первісна вартість об'єкта основних засобів. Але при цьому в МСБО 16 конкретно перераховано окремі витрати.

Розрізняються у МСБО 16 та П(С)БО 7 і положення щодо формування резерву майбутніх витрат. За міжнародними стандартами резерв майбутніх витрат на демонтаж, ліквідацію об'єкта основних засобів

може бути включеним до його вартості. Але у П(С)БО 7 дані положення не передбачені.

Знайти розбіжності можна і в розгляді витрат на виплату відсотків, які за П(С)БО 7 не входять у первісну вартість об'єкта. Хоча на противагу цьому МСБО 16 передбачає, що облік витрат по сплаті відсотків відбувається за положеннями МСБО 23 "Витрати на позики", але лише у тому випадку, коли об'єкт створюється за рахунок залучених кредитів.

У міжнародних та національних стандартах положення про оцінювання об'єктів при їх будівництві є ідентичними. Відповідно до цього об'єкти, що споруджуються компанією оцінюються за однаковими принципами.

Крім цього є суттєві розбіжності щодо переоцінки основних засобів. Міжнародні стандарти передбачають 2 методи оцінки основних засобів: модель собівартості та модель переоцінки. У свою чергу національні стандарти визнають лише одну модель переоцінювання об'єкта основних засобів. При цьому відмінним є і черговість відображення переоцінки накопиченого зносу об'єкта. Так МСБО 16 визнає 2 методи перерахунку суми зносу: пропорційний та виключення суми зносу з валової вартості активу. У такому випадку П(С)БО 7 передбачає застосування лише першого методу, а другий при цьому відсутній взагалі.

Істотно відрізняється у міжнародних та національних стандартах й процес придбання основних засобів за рахунок грантів. Відповідно до МСБО 16 балансова вартість об'єкта основних засобів може бути зменшена на суму отриманих державних грантів, якщо таке фінансування пов'язане з придбанням саме цього об'єкта. А у П(С)БО 7 при первісному визнанні придбаних за рахунок урядових грантів об'єктів основних засобів вартість цих активів на суму отриманих коштів зменшувати не дозволяється.

Щодо придбання основних засобів за рахунок пайових інструментів, то відповідно до МСБО 16 оцінку об'єктів основних засобів,

придбаних в операціях за участю пайових інструментів регулює МСФЗ 2 "Платіж на основі акцій". У національних П(С)БО розрахунки з використанням пайових інструментів розглядають в контексті виплат працівникам.

Безперечно, підприємства за власним бажанням вирішують, чи будуть вони використовувати міжнародні стандарти для ведення обліку основних засобів, чи будуть дотримуватися лише національних. Проте успішне застосування МСБО 16 розвинутими країнами показує ефективність ведення обліку за цим нормативно-правовим документом. Тому буде доцільно удосконалити національні стандарти чи, як приклад, надати міжнародним стандартам статус національних. Це б полегшило роботу бухгалтерів, підприємства яких мають справу з іноземними партнерами, і покращило б імідж країни.

Щоб адаптувати систему національного обліку основних засобів до міжнародної доцільним буде внесення таких змін:

- узгодити критерії визнання основних засобів та склад їх об'єктів у П(С)БО 7 з МСБО 16;
- передбачити в П(С)БО 7 такі методи нарахування амортизації основних засобів, які включено в М(С)БО 16;
- внести зміни у П(С)БО 7 щодо методики нарахування амортизації землі та земельних ділянок;
- чітко сформулювати в П(С)БО 7 дії при списанні суми дооцінки об'єкта на нерозподілений прибуток.

Таким чином, можна сказати, що принципи обліку основних засобів за національними та міжнародними вимогами містять як схожі положення, так й істотні відмінності, які можна пояснити особливостями законодавства. При цьому розбіжності МСБО та П(С)БО не суперечать один одному. З метою надання користувачам достовірної інформації та полегшення роботи бухгалтерів, до П(С)БО 7 буде доцільно внести зміни, які пристосують систему обліку основних засобів до положень МСБО 16.

Список літератури:

1. *Кафка С. М., Река О. О.* Особливості обліку операцій з основними засобами за МСБО 16 та П(С)БО 7: порівняльний аспект // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – № 3. – С. 223–229.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 "Основні засоби": Міжнародний документ від 01.01.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_014.
3. *Озеран А. В., Коршикова Р. С.* Гармонізація вимог П(С)БО України із МСФЗ щодо обліку основних засобів // Науково-практичне видання "Незалежний аудитор". – 2016. – № 15. – С. 54–61.
4. *Пирець Н. М., Псюк Ю. А.* Порівняльний аналіз національних та міжнародних стандартів обліку основних засобів // Інноваційна економіка. – 2013. – № 6. – С. 325–330.
5. *Побережна Н. М., Яценко А. В.* Спільне та відмінне в обліку основних засобів за МСБО 16 та П(С)БО 7 // Вісник НТУ "ХПІ". – 2014. – № 32. – С. 112–115.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби": Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
7. *Попович В. І.* Облік основних засобів: порівняльний аналіз МСБО та П(С)БО. – 2012. – С. 216–219.
8. *Якубів В. М., Шеленко Д. І., Сас Л. С.* Облік основних засобів: національний та міжнародний аспекти // Актуальні проблеми економіки – 2015. – №11. – С. 375–379.